

BÁO CÁO

Tham luận công tác phòng, chống dịch bệnh sốt xuất huyết trên địa bàn Thành phố Hà Nội

I. CÔNG TÁC CHỈ ĐẠO ĐIỀU HÀNH

Ngay từ đầu năm, Thành phố chủ động trong công tác chỉ đạo điều hành phòng chống dịch bệnh. Theo dõi, bám sát thực hiện theo các chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ và Bộ Y tế tại các văn bản chỉ đạo:

- Chỉ thị số 30/CT-TTg ngày 15/12/2023 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường các biện pháp bảo đảm đón Tết Nguyên Đán Giáp Thìn 2024

- Chỉ thị số 01/CT-BYT ngày 05/01/2024 của Bộ Y tế về việc tăng cường công tác y tế đảm bảo đón Tết Nguyên đán Giáp Thìn 2024

- Quyết định số 266/QĐ-BYT ngày 02/02/2024 của Bộ Y tế ban hành kế hoạch phòng, chống dịch bệnh truyền nhiễm năm 2024

- Thông báo số 190/TB-BYT ngày 8/2/2024 của Bộ Y tế kết luận chỉ đạo của lãnh đạo bộ y tế tại hội nghị trực tuyến toàn quốc triển khai công tác phòng, chống dịch năm 2024

- Công văn số 1208/BYT-DP ngày 15/3/2024 Về việc triển khai các biện pháp cấp bách phòng chống Đại

- Công văn số 1276/BYT-DP ngày 19/3/2024 của Bộ Y tế về việc tăng cường công tác phòng, chống bệnh Sởi

* Thành phố ban hành các văn bản chỉ đạo:

- Công văn số 1994-CV/BTGTU ngày 02/01/2024 của Ban Tuyên giáo Thành Ủy về phòng, chống dịch bệnh năm 2024.

- Kế hoạch số 04/KH-UBND ngày 03/01/2024 của UBND thành phố Hà Nội về công tác phòng chống dịch năm 2024.

Kế hoạch số 36/KH-UBND ngày 25/01/2024 của UBND Thành phố V/v phê duyệt Kế hoạch Phòng ngừa bệnh sốt rét quay trở lại sau loại trừ và phòng, chống bệnh ký sinh trùng thường gặp trên địa bàn thành phố Hà Nội giai đoạn 2024-2025

- Công văn 257/UBND-KGVX ngày 24/01/2024 của UBND thành phố về việc tăng cường phòng chống dịch dịp Tết Nguyên đán

- Công văn số 563/UBND-KGVX ngày 02/03/2024 của UBND Thành phố về việc chủ động tăng cường các biện pháp phòng, chống bệnh Đại trên địa bàn thành phố Hà Nội

- Công văn số 872/UBND-KGVX ngày 28/03/2024 của ỦY ban nhân dân về việc tăng cường công tác phòng, chống bệnh Sởi trên địa bàn thành phố Hà Nội

II. TÌNH HÌNH DỊCH BỆNH

1. Tại Hà Nội

1.1. Năm 2023

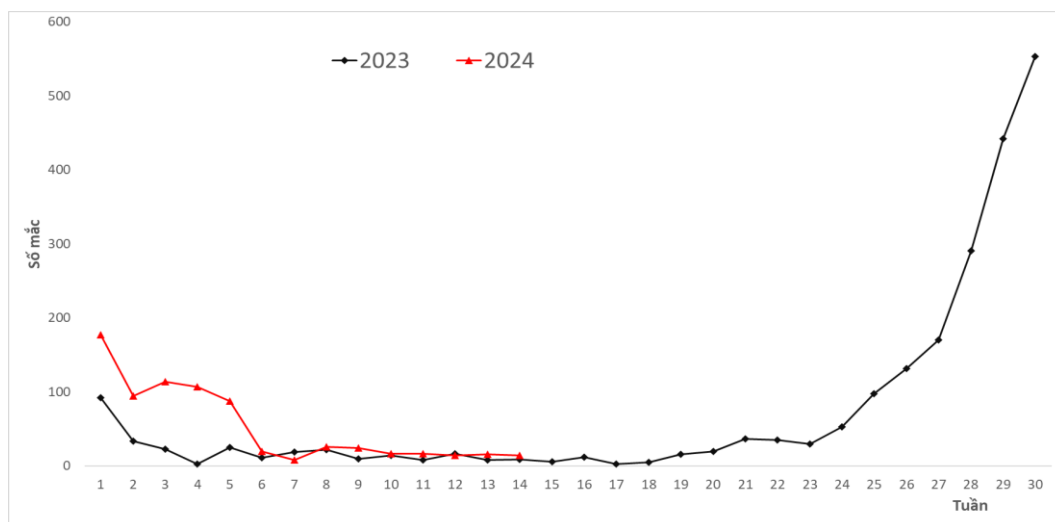
- Năm 2023, dịch sốt xuất huyết tại Hà Nội gia tăng so với các năm trước, toàn Thành phố đã ghi nhận 40.502 trường hợp mắc tại 30/30 quận, huyện, thị xã; 575/579 xã, phường, thị trấn và 4 ca tử vong; Số mắc tăng so với cùng kỳ năm 2022 (19.668 trường hợp, 25 tử vong). Đỉnh dịch năm 2023 rơi vào tuần 42 và có xu hướng giảm mạnh từ tuần 46; Ghi nhận 1.977 ổ dịch sốt xuất huyết trong đó 18% số ổ dịch có từ 5 bệnh nhân trở lên, ghi nhận một số ổ dịch phức tạp quy mô xã, phường.

- Kết quả điều tra sự phân bố của muỗi truyền bệnh sốt xuất huyết cho thấy muỗi truyền bệnh tại Hà Nội bao gồm 2 loài là *Ae. aegypti* và *Ae. albopictus*. Trong đó, véc tơ chính truyền bệnh là muỗi *Ae. Aegypti* trước đây phân bố chủ yếu tại các quận nội thành và một số huyện ven nội, còn tại các huyện sự phân bố không đều và rải rác. Tuy nhiên sự lan rộng của véc tơ chính là muỗi *Ae. aegypti* trong giai đoạn những năm gần đây rất nhanh chóng: Năm 2015 chỉ có 15/30 quận/huyện/thị xã có sự lưu hành của muỗi *Ae. Aegypti*, đến hiện tại năm 2023 kết quả giám sát cho thấy 29/30 quận/huyện/thị xã đã phát hiện được muỗi *Ae. Aegypti* (trừ Sóc Sơn).

- Kết quả giám sát tít vi rút Dengue lưu hành năm 2023 ghi nhận sự lưu hành của 3 tít vi rút DENV-1, DENV-2, DENV-3. Hà Nội có đầy đủ sự lưu hành của cả 4 tít vi rút Dengue trong đó chủ yếu là tít DENV-1 và DENV-2. Tít DENV-4 có xu hướng gia tăng trong những năm gần đây và tít DENV-3 phát hiện được tại các năm 2009, 2010, 2012, 2013, 2018 và 2023.

1.2 Năm 2024

- Tính đến 05/4/2024, toàn Thành phố đã ghi nhận 559 trường hợp sốt xuất huyết và 5 ổ dịch (đều đã kết thúc), 73% bệnh nhân ghi nhận trong tháng 01/2024 - là giai đoạn đuôi dịch của năm 2023. Số bệnh nhân ghi nhận rải rác tại 30 quận, huyện, thị xã. Thành phố chưa ghi nhận khu vực có nhiều bệnh nhân và các ổ dịch phức tạp, kéo dài.

Biểu đồ 1: Phân bố bệnh nhân Sốt xuất huyết theo tuần tại Hà Nội năm, 2023 và 2024

II. CÁC BIỆN PHÁP TRIỂN KHAI

- Ngay từ đầu năm thành phố đã ban hành kế hoạch phòng, chống dịch năm 2024 trong đó quán triệt chỉ đạo triển khai các hoạt động phòng, chống dịch tại địa phương theo phương châm “4 tại chỗ” (Kế hoạch số 04/KH-UBND ngày 03/01/2024 của UBND Thành phố về việc phòng chống dịch bệnh năm 2024).

- 100% UBND các quận, huyện, thị xã đã ban hành các kế hoạch về phòng, chống sốt xuất huyết năm 2024 trên địa bàn, trong đó có 18/30 đơn vị có đề án giai đoạn 3-5 năm về chủ động phòng chống sốt xuất huyết.

- Giao Sở Y tế hướng dẫn các quận huyện thực hiện Kế hoạch trong đó phân cấp chỉ tiêu cụ thể cho các quận, huyện, thị xã để triển khai chủ động các hoạt động phòng chống sốt xuất huyết (giám sát dịch, giám sát véc tơ truyền bệnh, vệ sinh môi trường diệt bọ gậy, kiểm tra, giám sát, hỗ trợ việc triển khai các hoạt động phòng chống dịch...). Sở Y tế tổ chức hội nghị, giao ban với các tuyến trao đổi, nắm bắt tình hình dịch bệnh, những khó khăn, tồn tại để có biện pháp khắc phục kịp thời.

2.1 Hoạt động chuyên môn

Thực hiện các hoạt động chuyên môn theo quy định của Bộ Y tế:

- Thực hiện giám sát phát hiện bệnh nhân tại tất cả các tuyến: bệnh viện Trung ương, Bộ, Ngành, các bệnh viện trong và ngoài công lập, phòng khám đa khoa và tại cộng đồng;

- Các đơn vị thường xuyên phối hợp tổ chức giám sát bệnh nhân, côn trùng truyền bệnh sốt xuất huyết tại các khu vực nguy cơ, khu vực ổ dịch cũ; 30 quận huyện, thị xã đã xây dựng kế hoạch giám sát ổ dịch cũ (đảm bảo 100% ổ dịch cũ được giám sát trong 6 tháng đầu năm 2024); Trong 3 tháng đầu năm đã thực hiện giám sát được 50% theo chỉ tiêu kế hoạch. Trung tâm Kiểm soát bệnh tật TP. Hà Nội trực tiếp giám sát tại 10% ổ dịch cũ. Kết quả giám sát trong tuần vừa qua cho thấy chỉ số vượt ngưỡng nguy cơ tại một số điểm (Giáp Bát, Hoàng Mai (BI=20, NCBG=20%), Kiến Hưng, Hà Đông (BI=33, NCBG=20%, MDM=0,26), Thạch Thất (Hữu Bằng BI=30; Phùng Xá BI=30).

- Tổ chức các hoạt động chủ động như: chiến dịch ra quân vệ sinh môi trường diệt bọ gậy phòng chống sốt xuất huyết; Phun hóa chất diệt muỗi chủ động tại các khu vực nguy cơ cao; Tổ chức các hoạt động tuyên truyền rộng rãi. Đến ngày 05/4/2024 đã có 5/30 đơn vị thực hiện và báo cáo kết quả chiến dịch vệ sinh môi trường diệt bọ gậy (17 chiến dịch): Ba Đình (3); Đan Phượng (4); Hoài Đức (2); Nam Từ Liêm (5); Phúc Thọ (3). Tổng số 91.818/97.098 hộ gia đình và 420 khu vực nguy cơ cao được kiểm tra, tuyên truyền, hướng dẫn phòng chống sốt xuất huyết.

Phối hợp tốt với các cơ quan báo đài của Hà Nội và Trung ương trong công tác tuyên truyền về các biện pháp chủ động phòng chống dịch sốt xuất

huyết; Thực hiện truyền thông tại cộng đồng với nhiều hình thức: tuyên truyền trực tiếp, loa đài, băng rôn, khẩu hiệu, tờ rơi, các trang mạng xã hội (Zalo, Facebook...).

- Thường xuyên tổ chức tập huấn, hướng dẫn, giao ban chuyên môn về công tác phòng chống sốt xuất huyết tại các tuyến.

2.2 Phối hợp liên ngành

Đợt cao điểm tháng 9/2023 phối hợp liên ngành giữa ngành Y tế - Giáo dục thực hiện các hoạt động phòng chống sốt xuất huyết tại trường học, xây dựng và triển khai Kế hoạch liên ngành giữa Sở Y tế và Đảng Ủy khối các trường Đại học, Cao đẳng Hà Nội về phòng, chống dịch sốt xuất huyết Dengue giám sát 93 trường Đại học, Cao đẳng, Trung cấp trong đó có 43 trường thuộc Đảng Ủy khối gồm 36 trường Đại học, 07 trường Cao đẳng, 07 các trường khác.

2.3 Hậu cần

- Các đơn vị tuyến quận, huyện, thị xã chủ động, sẵn sàng đáp ứng với công tác phòng chống dịch tại địa phương theo phương châm “4 tại chỗ” theo chỉ đạo của UBND Thành phố, đảm bảo đầy đủ máy móc, thiết bị, vật tư, hóa chất phòng chống dịch trên địa bàn thành phố; Đảm bảo kinh phí cho công tác viên, đội xung kích phòng chống sốt xuất huyết.

3. Khó khăn, vướng mắc

- Hoạt động giám sát phát hiện người bệnh tại cộng đồng còn khó khăn dẫn đến nhiều ca bệnh phát hiện muộn, người dân mắc bệnh không chủ động khai báo; nhiều bệnh viện đóng trên địa bàn chưa báo cáo hoặc báo cáo không đầy đủ thông tin người mắc bệnh truyền nhiễm đến khám và điều trị tại cơ sở (đặc biệt là các bệnh viện Trung ương, bộ ngành).

- Công tác vệ sinh môi trường diệt bọ gây phòng chống sốt xuất huyết chủ yếu phụ thuộc vào cộng đồng, tại một số nơi người dân vẫn chủ quan chưa thực hiện các biện pháp phòng chống dịch tại hộ gia đình; Hoạt động diệt bọ gây của đội xung kích tại khu vực ổ dịch chưa triệt để, hiệu quả.

- Hoạt động phun hóa chất diệt muỗi tại một số địa phương gặp nhiều khó khăn, đặc biệt tại khu vực nội thành và các xã, thị trấn vùng ven; người dân đi làm vắng nhà; người dân từ chối phun do còn lo ngại về việc phun hóa chất.

- Hoạt động xét nghiệm giám sát tác nhân gây bệnh chưa thực hiện được theo mục tiêu của Bộ Y tế, nguyên nhân do chưa có hướng dẫn về định mức kinh tế kỹ thuật. Xét nghiệm nhanh chưa được công nhận do đó việc xác định một số ổ dịch thường bị muộn.

4. Nhận định, dự báo tình hình dịch

Dự báo tình hình bệnh sốt xuất huyết trên địa bàn Thành phố tiếp tục ghi nhận ở mức cao trong những năm tiếp theo với các lý do:

- Sốt xuất huyết gia tăng trong bối cảnh chung của tình hình bệnh trên thế giới và Việt Nam. Theo Tổ chức Y tế thế giới đánh giá, Sốt xuất huyết là một

trong những dịch bệnh do véc tơ truyền bệnh có xu hướng lây lan nhanh nhất và trở thành vấn đề y tế công cộng mang tính toàn cầu và chưa có quốc gia nào không chế thành công bệnh Sốt xuất huyết. Bên cạnh đó, vắc xin phòng bệnh hiện chưa có ở Việt Nam và bệnh cũng chưa có thuốc điều trị đặc hiệu nên việc phòng chống có khó khăn hơn so với các bệnh dịch khác; Sự lưu hành đầy đủ các týp vi rút Dengue trên địa bàn thành phố làm tăng nguy cơ dịch sốt xuất huyết gia tăng, ghi nhận các bệnh nhân nặng, tử vong do sốt xuất huyết.

- Tình hình dịch bệnh Sốt xuất huyết phụ thuộc nhiều vào yếu tố như thời tiết, khí hậu, lượng mưa trong năm. Sự biến đổi khí hậu, mưa nắng thất thường tạo điều kiện thuận lợi cho muỗi truyền bệnh phát triển.

- Hà Nội có mật độ dân số cao, tốc độ đô thị hóa tăng nhanh tại các quận, huyện tiếp giáp khu vực nội thành, điều kiện vệ sinh môi trường không đảm bảo, nhiều phế liệu, rác thải có khả năng tích trữ nước đọng không được thu gom triệt để, tạo điều kiện thuận lợi cho sự tồn tại và phát triển của muỗi truyền bệnh Sốt xuất huyết;

- Các hoạt động chống dịch tại các ổ dịch còn nhiều khó khăn, chưa được triệt để, hiệu quả còn thấp, do chủ yếu phụ thuộc vào ý thức của người dân và cộng đồng thông qua các hoạt động diệt bọ gậy, loại trừ các ổ bọ gậy, ý thức tham gia các hoạt động phòng chống dịch của một bộ phận người dân còn chưa cao.

5. Phương hướng nhiệm vụ trọng tâm thời gian tới

- Các đơn vị cần triển khai Kế hoạch năm 2024 sớm, cụ thể, phù hợp với tình hình dịch bệnh của địa phương, đảm bảo linh hoạt, trên cơ sở rút ra bài học kinh nghiệm từ các năm trước.

- Chủ động trong công tác dự báo tình hình dịch bệnh trên địa bàn Thành phố; Nâng cao chất lượng, hiệu quả việc ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động phòng, chống dịch, liên kết hệ thống thông tin, cơ sở y tế - bệnh nhân, dự phòng - điều trị...

- Thực hiện tốt công tác giám sát dịch (giám sát ca bệnh, giám sát véc tơ, giám sát ổ dịch cũ...). Xây dựng giám sát trọng điểm tại các bệnh viện trên địa bàn Thành phố. Nâng cao chất lượng công tác giám sát phát hiện sớm ca bệnh tại cộng đồng, khoanh vùng xử lý ổ dịch kịp thời, triệt để.

- Làm tốt công tác cấp cứu, điều trị bệnh nhân, xây dựng và triển khai phương án phân tuyến điều trị bệnh nhân, hạn chế thấp nhất tử vong.

- Nâng cao năng lực hệ thống phòng xét nghiệm để chẩn đoán sớm và giám sát týp vi rút lưu hành.

- Tiếp tục tập huấn các hướng dẫn về giám sát, chẩn đoán, điều trị các bệnh dịch theo hướng dẫn của Bộ Y tế.

- Đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền phòng chống sốt xuất huyết bệnh bằng nhiều hình thức.

- Tăng cường kiểm tra giám sát, hỗ trợ tại tất cả các tuyến.
- Đảm bảo đầy đủ cơ sở thuốc, hóa chất, trang thiết bị y tế cho công tác phòng chống dịch tại các tuyến theo đúng phương châm “4 tại chỗ”.

6.Kiến nghị, đề xuất

6.1. Với Bộ Y tế

- Hàng năm, Bộ Y tế sớm xây dựng và ban hành Kế hoạch và các văn bản hướng dẫn, chỉ đạo để các đơn vị có căn cứ trong việc xây dựng kế hoạch phòng chống SXH, đảm bảo tính chủ động, hợp lý và đúng quy định:

+ Định mức kinh tế kỹ thuật về vật tư, hóa chất, nhân lực, kinh phí cho hoạt động phòng chống SXH nói riêng và các bệnh do côn trùng truyền nói chung

+ Cập nhật và hướng dẫn các nội dung chuyên môn phù hợp với tình hình thực tế (Hướng dẫn giám sát và phòng chống bệnh SXH), hướng dẫn thành lập và hoạt động của các đội xung kích diệt bọ gậy hoặc cộng tác viên về phòng chống sốt xuất huyết; Phân công rõ vai trò, nhiệm vụ của Ban Chỉ đạo chống dịch các cấp trong các hoạt động đáp ứng chống dịch.

- Chỉ đạo các bệnh viện trung ương (bệnh viện Bạch Mai, bệnh viện E, bệnh viện quân y 103, 108...) nhập thông tin ca bệnh vào phần mềm theo quy định tại Thông tư 54/2015/TT-BYT ngày 28/12/2015 của Bộ Y tế hướng dẫn chế độ thông tin báo cáo và khai báo bệnh, dịch bệnh truyền nhiễm.

- Tham mưu, đề xuất điều chỉnh các quy định về phụ cấp đặc thù nghề cho các cán bộ tham gia công tác phòng chống dịch cho phù hợp. Hiện tại các viên chức không có mã ngạch chức danh V08 không được hưởng chế độ phụ cấp chống dịch (cán bộ cùng tham gia vào xử lý ổ dịch, nguy cơ tiếp xúc dịch như nhau nhưng cán bộ mã ngạch V08 có 60% đặc thù nghề trong khi mã ngạch khác không có).

6.2. Với Viện vệ sinh dịch tễ Trung ương

- Hỗ trợ xét nghiệm các mẫu bệnh phẩm bệnh nhân sốt xuất huyết tại Hà Nội; Hỗ trợ máy phun, hóa chất phòng chống sốt xuất huyết và các hoạt động nâng cao năng lực, trình độ chuyên môn cho các tuyến.

- Tham mưu Bộ Y tế xây dựng định mức kinh tế kỹ thuật cho hoạt động phòng chống sốt xuất huyết (định mức về xét nghiệm, vệ sinh môi trường, phun xử lý ổ dịch...).

PHỤ LỤC 1:
Số bệnh nhân sốt xuất huyết theo quận, huyện, thị xã tại Hà Nội và theo tháng mắc bệnh năm 2024 (Tính đến ngày 05/4/2024)

STT	Quận, huyện, thị xã	Tháng 1	Tháng 2	Tháng 3	Tổng cộng
1	Ba Đình	21	2	3	26
2	Ba Vì	17	1	1	19
3	Bắc Từ Liêm	21	4	7	32
4	Cầu Giấy	14	1	2	17
5	Chương Mỹ	24	5	4	33
6	Đan Phượng	9	2		11
7	Đông Anh	2		2	4
8	Đống Đa	69	10	6	85
9	Gia Lâm	2		1	3
10	Hà Đông	51	5	9	65
11	Hai Bà Trưng	31	1	4	36
12	Hoài Đức	8	1		9
13	Hoàn Kiếm	8	1		9
14	Hoàng Mai	36	7	2	45
15	Long Biên	6	2	1	9
16	Mê Linh	2	1		3
17	Mỹ Đức		1	1	2
18	Nam Từ Liêm	19	2	2	23
19	Phú Xuyên	7		3	10
20	Phúc Thọ	4		2	6
21	Quốc Oai	14	3		17
22	Sóc Sơn		1		1
23	Sơn Tây	2			2
24	Tây Hồ	7	1	3	11
25	Thạch Thất	5			5
26	Thanh Oai	22	3	3	28
27	Thanh Trì	12			12
28	Thanh Xuân	20	5		25
29	Thường Tín	5	1	1	7
30	Ứng Hoà	1	1		2
Tổng cộng		439	61	57	557

PHỤ LỤC 2:
Tình hình xây dựng Kế hoạch/Đề án về chủ động phòng chống sốt xuất huyết năm 2024 tại các quận, huyện, thị xã

STT	Quận, huyện, thị xã	Cập nhật Ngày 05/4/2024	Ghi chú
1	Đông Anh	2020-2024	
2	Mê Linh	2020-2024	
3	Quốc Oai	2020-2024	
4	Ba Đình	2020-2025	
5	Gia Lâm	2022-2024	
6	Hoài Đức	2022-2024	
7	Ba Vì	2022-2025	
8	Chương Mỹ	2022-2025	
9	Mỹ Đức	2022-2025	
10	Phú Xuyên	2022-2025	
11	Thanh Oai	2022-2025	
12	Thường Tín	2022-2025	
13	Sơn Tây	2024-2026	
14	Nam Từ Liêm	2023-2024	
15	Hai Bà Trưng	2023-2025	
16	Hà Đông	2023-2026	
17	Đống Đa	2024-2026	
18	Sóc Sơn	2024-2028	
19	Cầu Giấy	Kế hoạch	Đang trình Ủy ban phê duyệt Đề án giai đoạn mới
20	Đan Phượng	Kế hoạch	
21	Hoàn Kiếm	Kế hoạch	
22	Hoàng Mai	Kế hoạch	
23	Phúc Thọ	Kế hoạch	
24	Ứng Hòa	Kế hoạch	
25	Long Biên	Kế hoạch	
26	Bắc Từ Liêm	Kế hoạch	
27	Tây Hồ	Kế hoạch	
28	Thạch Thất	Kế hoạch	
29	Thanh Trì	Kế hoạch	
30	Thanh Xuân	Kế hoạch	